

Bůh, sex a manželství

Dobrá zpráva pro rozum i srdce

P. Karel Skočovský

8. Co je špatného na používání antikoncepce?

Motto:

„Čím víc člověk Boha poznává jako milujícího Otce, jehož srdce přetéká láskou k nám a kterému jde o naše štěstí, tím víc důvěruje opodstatněnosti i těch zákonů, které třeba na první pohled nedávají smysl. Tato důvěra v našeho Stvořitele musí stát u základu každého pokusu rozlišit dobro od zla, zvláště když jde o „obtížně stravitelné“ učení církve...“

Mary Healyová, *Muži a ženy jsou z ráje*, str. 98-99

„... mezi Božími zákony, týkajícími se na jedné straně předávání života a na druhé straně pěstování pravé manželské lásky, nemůže být skutečný rozpor...“

Druhý vatikánský koncil, *Gaudium et spes*, 51

Hlavní myšlenky:

- „**Antikoncepce**“, jak se objevuje v dokumentech katolické církve, znamená jednání lidí, kteří chtějí mít pohlavní styk, o kterém si myslí, že by mohl vést k (nežádoucímu) početí, a proto před ním, v jeho průběhu nebo po něm udělají něco, co má za cíl **zbavit ho plodnosti**.
- Katolická církev vybízí manžele k **odpovědnému rodičovství**. Rozhodnutí o počtu dětí a odstupu porodů musejí manželé před Bohem učinit sami.
- Ne každý **způsob**, jak kontroly početí dosáhnout, je morálně správný. Katolická církev odmítá jako nemorální všechny antikoncepční prostředky, které mají za cíl **zbavit pohlavní styk předpokládané plodnosti**, a to jak „umělé“ (člověkem vyrobené, např. kondom), tak „přírodní“ (např. přerušovanou soulož).
- Pokud mají manželé **morálně správný důvod** vyhnout se početí dalšího dítěte, mohou využít metody založené na sledování příznaků plodných a neplodných fází ženského menstruačního cyklu. Tyto metody (u nás označované jako „**přirozené plánování rodičovství**“, PPR) dosahují kontroly početí pomocí **sexuální abstinence** v potenciálně plodném období.
- Používání antikoncepce odporuje smyslu pohlavního styku: **být znamením „manželské lásky“**, tedy bezvýhradným a úplným sebedarováním manželskému partnerovi, vyjádřením a obnovou manželské slibu (pouta). Je to hřích proti **manželské čistotě**.

- Manželé se při použití antikoncepce nestávají v pravém smyslu „jedno tělo“. Proto např. pohlavní styk s kondomem o svatební noci **nedokonává svátostné manželství**.
- Pokud by bylo používání antikoncepce morálně správné, pak je vcelku jedno, **jakým způsobem** manželé dosáhnou sexuálního uspokojení. Každý **způsob** sexuálního uspokojení, na kterém se manželé dohodnou, by byl pravdivým vyjádřením „manželské“ lásky. Pak ale není jasné, **co je špatného např. na sexu dvou mužů**, kteří se milují a chtějí spolu zůstat celý život.
- Manželské páry se někdy ocitají v situacích, kdy je pro ně z různých důvodů zachovávání mravní normy týkající se odpovědného rodičovství obtížně uskutečnitelné. Církev je ve své pastoraci chce doprovázet svým vytrvalým **hlásáním pravdy o manželské lásce, nabídkou praktické pomoci a poselstvím o nevyčerpatelném Božím milosrdenství**.

Otázky k diskusi a dalšímu promýšlení:

1. **Je podle vás otázka antikoncepce v církvi nová?** Znali např. křesťané prvních staletí nějaké formy antikoncepce?
2. **Věděli jste, že až do roku 1930 všechny křesťanské církve byly jednotné ve svém odmítavém postoji vůči antikoncepci?** Zkuste najít na internetu informaci, která církev tuto křesťanskou tradici opustila jako první.
3. **Proč si myslíte, že katolická církev i nadále trvá na tomto tradičním křesťanském postoji?** Znáte argumenty, které učitelský úřad církve uvádí? Dokázali byste vlastními slovy vyjádřit, co je podle učení katolické církve na používání antikoncepce nemorální?
4. **Četli jste encykliku *Humanae vitae*?** (Pořídte si její nový překlad z roku 2014.) Co vás na ní nejvíce překvapilo? Je v ní nějaké vyjádření, kterému nerozumíte?
5. **Jaké mohou podle vás být „morálně správné důvody“ vyhnout se početí dalšího dítěte?** Jak by se naopak dalo poznat, že manželé nechtějí přijmout další dítě ze sobeckých důvodů?
6. **Co víte o PPR?** Jaké konkrétní varianty PPR znáte? Kde a jak se může PPR člověk nejlépe naučit?
7. **Znáte nějaký pár, který už delší dobu používá PPR a je s ním spokojený?** Hovořili jste s ním o jeho zkušenostech a o tom, jaký vliv má používání PPR na jeho vzájemnou lásku a vztah k Bohu?
8. Pravděpodobně jste už slyšeli o „předmanželské“ sexuální čistotě. **Myslíte si, že existuje něco jako „manželská“ čistota?** Má sexualita v manželství nějakou vnitřní logiku, platí pro ni nějaké etické normy?
9. **Zkuste na chvíli připustit, že katolická církev má ve svém negativním postoji k antikoncepci pravdu.** ;-) Co by to pro váš život znamenalo?
10. **Co podle vás otázka antikoncepce znamená pro pochopení smyslu sexu v manželství?** Je podle vás „jedno“, jak manželé dosáhnou sexuálního uspokojení? Pokud to je „jedno“, co to znamená pro celou sexuální etiku? Například pro otázku etického hodnocení předmanželského sexu a homosexuálního chování?
11. Četli jste někdy příbalový leták hormonální antikoncepce (HA)? Jaké mechanismy účinku výrobce uvádí? **Může HA někdy zabránit v zahníždění embryu, a tak způsobit jeho smrt?**

Doporučená literatura:

- Pavel VI.: Encyklika *Humanae vitae*. Brno: Cesta 2014.
- Kippley, J. F.: *Manželství je natrvalo. Základy křesťanského manželství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská 2001.
- West, C.: *Dobrá zpráva o sexu a manželství*. Praha: Paulínky 2010.
- Von Hildebrand, D.: *25 let Humanae vitae jako znamení odporu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská 1999.

Internetové odkazy:

Antikoncepce a odpovědné rodičovství (rozcestník)

<http://teologietela.paulinky.cz/Sexualita-Plodnost/Antikoncepce-a-odpovedne-rodicovstvi>

Katolická církev a antikoncepce (přehled toho, co a proč katolická církev učí)

<http://teologietela.paulinky.cz/clanky/Katolicka-cirkev-a-antikoncepce.html>

Nádherný Boží plán pro sex versus antikoncepce

<https://tob.signalny.cz/1508/nadherny-bozi-plan-pro-sex>

Říkat sexem pravdu (logika katolické sexuální etiky)

<https://tob.signalny.cz/1507/rikat-sexem-pravdu>

Humanae vitae (základní dokument katolické církve o odpovědném rodičovství):

<http://teologietela.paulinky.cz/dokumenty/dokument/Humanae-vitae-1.html>

Doplňující texty:

1. Učení církve o odpovědném rodičovství a antikoncepci:

A. Druhý vatikánský koncil, *Gaudium et spes*, 51

„Když tedy běží o to, jak uvést v soulad manželskou lásku s odpovědným sdělováním života, nezávisí mravní povaha jednání jen na upřímném úmyslu a zhodnocení **pohnutek**, ale musí se určovat **objektivními měřítky**, vzatými z **přirozenosti lidské osoby a jejích činů**; tato měřítka uchovávají celý smysl **vzájemného darování** i lidského plození v ovzduší pravé lásky. To ovšem nelze uskutečnit, nepěstuje-li se poctivě **ctnost manželské čistoty**. Děti církve, které se opírají o tyto zásady, **nesmějí při řízení porodnosti nastoupit cesty, jež zamítá učitelský úřad církve**, vykládající Boží zákon.

Budiž všem jasno, že život lidí i úkol sdělovat ho dál se neomezuje jen na tento svět a nemůže se posuzovat a chápat jen podle jeho měřítek, nýbrž **vždycky má vztah k věčnému určení člověka**.“

B. Pavel VI., *Humanae vitae*, 13 (vlastní překlad)

Právem se upozorňuje na to, že manželský styk vnucený jednomu z manželů bez ohledu na jeho stav a na jeho oprávněná přání není pravým projevem lásky a popírá i to, co od manželů právem vyžaduje mravní řád. Podobně každý, kdo správně uvažuje, musí též uznat, že **projev vzájemné lásky, který narušuje schopnost předávat život, kterou do něho podle zvláštních zákonů vložil Bůh, Stvořitel všeho, odporuje jak božskému záměru, který představuje normu manželského spojení, tak vůli prvního Autora lidského života**.

A proto když někdo užívá tohoto Božího daru, a přitom třeba i částečně maří jeho význam a jeho účel, **jedná proti přirozenosti muže a ženy a proti jejich nejintimnějšímu vztahu**, a tudíž se vzpírá také Božímu záměru a jeho svatě vůli.

Kdo se však těší z darů manželské lásky a zachovává přitom zákony plození, **nepovažuje se za pána nad zdroji lidského života, nýbrž spíše za služebníka záměru Stvořitele**. Jako totiž člověk nad svým tělem všeobecně nemá neomezenou moc, tak ji ze specifických důvodů nemá ani nad svými plodivými schopnostmi jako takovými, protože jsou svojí přirozeností zaměřeny k plození lidského života, který má svůj počátek v Bohu.“

C. Jan Pavel II., *Familiaris consortio*, 32 (upraveno)

„Pavel VI. (...) zdůrazňuje, že podstatou učení církve je „nerozlučné spojení, které ustanovil Bůh a které člověk z vlastního popudu nesmí rozbít, mezi oběma významy, jež jsou obsaženy v manželském styku: významem sjednocujícím a významem plodivým“. [Proto] je vyloučeno jako samo o sobě nedovolené každé jednání „s úmyslem před manželským stykem nebo při něm nebo při rozvíjení jeho přirozených následků zabránit početí – ať se jedná o cíl nebo prostředek“.

Když manželé antikoncepcí odtrhnou od sebe tyto dva významy, které vepsal Stvořitel do podstaty muže a ženy a do dynamiky jejich pohlavního spojení, **podrobují Boží plán své libovůli. „Manipulují“ s lidskou sexualitou a snižují ji, a tím i sebe a svého partnera – protože odnímají sexualitě charakter úplného sebeodevzdání**. Zatímco pohlavní spojení celou svou povahou vyjadřuje bezvýhradné vzájemné sebedarování manželů, stává se z něho antikoncepcí projev objektivně opačný, sebedarování neúplné. Tak přistupuje k odmítnutí otevřenosti pro život také zfalšování vnitřní pravdy manželské lásky, která je povolána k sebeodevzdání celé osoby.“

2. Co je smyslem pohlavního styku?

„Pán Bůh ustanovil pohlavní styk, aby byl alespoň implicitně vzájemným obnovováním manželského slibu. Někteří si mohou myslet, že taková teze překračuje formální učení katolické církve, ale ona je s ním v naprostém souladu a pomáhá je vysvětlit.

Co znamená „alespoň implicitně“?

Tato formulace má dva významy. Za prvé není nutné konkrétně přistupovat ke každému pohlavnímu styku s tím, že teď právě obnovujete a upevňujete svůj manželský slib. Poznáte však, že je užitečné, pro vaše manželství celkově a pro vás manželský styk, nikdy zcela nezapomenout právě na tento úmluvní význam pohlavního styku.

Za druhé znamená výraz „alespoň implicitně“ to, že nemůžete jednat přímo proti své manželské úmluvě. (...) Donucování k pohlavnímu styku v situaci, kdy má jeden z manželů legitimní důvod odmítnout, by bylo (...) zřejmým příkladem jednání proti slibu ohleduplné lásky vaší manželské úmluvy.

Co symbolizuje manželský styk?

Když uzavíráte manželství, slibujete dát se bezvýhradně své manželce/svému manželovi. Slibujete, že budete věrní a že se budete milovat a pečovat o sebe navzájem až do smrti. Jako manželé tvoříte jednotu, o které Bible říká: „Budou ti dva jedno tělo.“

Jakmile vstoupíte do manželství, budete mít tu výsadu, že můžete oslavovat tuto jednotu, kterou vy a Bůh tvoříte, v pohlavním aktu. Manželský akt tedy symbolizuje váš závazek a jednotu vašeho vztahu. Jedním z jeho cílů je další upevňování vzájemných vazeb a lásky jednoho k druhému.

Váš manželský styk však nesmí být v rozporu s tím, jak spolu zacházíte jinak v každodenním životě – jak jeden druhému pomáháte v domácnosti, jak spolu mluvíte, jak se podporujete v péči o děti a v jejich výchově (...) Váš pohlavní styk bude skutečným aktem sebedávání a čestným potvrzením manželské slibu do té míry, do jaké bude celé vaše manželství odrazem sebedávající lásky slibované při svatbě.“

Proč církve odmítá antikoncepci?

„Základní důvod, proč církve odmítá jakékoli hříšné jednání, je, že takové jednání je v rozporu s přirozeností, kterou nám dal Bůh.

Význam a cíl pohlavního styku vychází z povahy manželství a z naší vlastní lidské přirozenosti. Pohlavní styk patří z Boží vůle výhradně do manželství, a co Ježíš řekl o manželství, platí i pro manželský akt: „A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Marek 10,9) Řečeno jinak: „Když Bůh spojil manželský styk a plodnost, ať je nikdo neodděluje.“

Přemýšlejte o tom. Bůh spojil v jednom aktu milování a plození dětí. Antikoncepční mentalita říká: „My ty dvě věci, které Bůh spojil, rozdělíme.“ Církve nám připomíná, že na to nemáme právo.“

Pramen: Kippley, J. F. (2001): Manželství je natrvalo. Olomouc: Matice cyrilometodějská, str. 65-66 a 86-87.